

Nätverkets ledningsgrupp har nu kommit igång med sitt arbete. Vi gläder oss över att ta ett gemensamt ansvar för nätverkets utveckling och arbetet går sakta framåt. Skriv gärna och berätta vad som händer på den anabaptistiska fronten runt om i Skandinavien, så att vi kan ta med det i nästa nyhetsbrev.

Nyhetsbrevets innehåll

Lagom till sommaren kommer en ny bok med anknytning till anabaptismen ut på svenska. Det är boken Flerstämmig församling av Stuart och Sian Murray Williams. Den presenteras i detta nyhetsbrev. Dessutom får du chansen att läsa två korta utdrag ur boken. I detta nyhetsbrev har vi också en längre artikel om anabaptistisk bibeltolkning, skriven av Tom Rutschman.

Enkät

För att få en bättre bild av dem som är med i Nätverket Anabaptist kommer nätverkets ledningsgrupp att skicka ut en webbaserad enkät till alla som finns på nätverkets maillista. Den kommer i din mailbox om några dagar, så håll utkik.

Konferens

Förra årets konferens i Linköping med Stuart Murray som huvudtalare var mycket uppskattad. Nu börjar vi förberedelserna för en ny konferens. Vår plan är att den ska kunna bli av under slutet av 2013 eller i början av 2014. Mer information kommer senare.

Att tolka bibeln

av Tom Rutschman

om ett anabaptistiskt perspektiv på bibeltolkning

Med Johann Gutenbergs utveckling av boktryckarkonsten i slutet av 1400 talet, blev bibeltexten plötsligt tillgängligt för en bredare publik än tidigare. Man kan fundera på om reformationen skulle ha ägt rum utan Skriftens spridning som blev möjligt med den nya tekniken.

Tillgång till bibeln var avgörande för anabaptisternas uppkomst. När Zwinglis lärjungar som höll bibelstudier tillsammans kom till slutsatsen att troendedop stämde bäst överens med det de läste i bibeln, kunde de inte backa. De menade att bibeln och den helige Ande övertygade dem att låta bli att döpa sina barn som lagen krävde, trots vädjan från Zwingli att anpassa sig till myndigheternas krav. Och vuxendop, troendedop blev den naturliga följden av deras bibeltolkning, och det ledde ganska snart till förföljelse av alla anabaptister.

Luther talade om det allmänna prästadömet (1 Petrus 2:9). För Anabaptister innebar det att kunskap om det som stod i bibeln inte längre var begränsad till prästerskapet som hade gett sig själv tolkningsföreträde före reformationstiden.

Bibeln var skriven av människor – och är en mänsklig bok. Under århundraden blev bibeln dessutom kopierad för hand, och ibland finns det olika variationer i manuskripten. Samtidigt är det genom bibeln som Gud talar till oss – så bibeln är också en högst gudomlig bok.

Kanske på samma sätt som vi samtidigt kan betrakta Jesus som fullständigt människa och fullständigt Gud, kan vi se bibeln på samma sätt. *”Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet,¹⁷ för att gudsmänniskan skall bli fullt färdig, väl rustad för varje god gärning.”* (2 Timotheosbrevet 3:16-17)

Vi måste erkänna att bibeln är en bok som inte svarar på alla frågor i det moderna livet – men den kan ge oss ledning ändå. Om vår tolkning är annorlunda än vad som är vanligt, borde vi testa våra slutsatser med andra troende. Kyrkliga traditioner hade anabaptister inget stort förtroende för (och de konstaterade ibland att det rentav var felaktiga, för att gagna egna syften) – själva bibeln var auktoriteten. Men det finns respekt för den tolkningsgemenskap vi har med våra förfäder som höll den kristna tro levande fram till vår tid. Anabaptister sökte ledning i bibeln som Jesu efterföljare i en tid då ”turkar” hotade invadera Europa och kyrkor förordade ett heligt krig mot dessa fiender.

Som en språklärare som också har läst teologi (M.Div från Anabaptist Mennonite Biblical Seminary) är det alltför frestande när jag predikar, att berätta vad egentligen frid/fred = shalom (שלום eller שלום); rättvisa = mishpat (משפט); Guds kärlek = agape (ἀγάπη); gemenskap = koinonia (κοινωνία) eller tjänare = doulos (δούλος) betydde på originalspråket... Eller som

god mennonit med schweiziskt påbrå, förklara vad anabaptister menade med att en lärjunge måste med sitt liv visa *Gelassenheit* = fullständigt överlåtelse till Kristus.

Duger inte svenska bibeln, eller samiska, engelska eller tyska biblar för att förstå Guds ord? Måste vi kunna läsa bibeln på hebreiska eller grekiska för att riktigt förstå?

I vår lilla församling i Jokkmokk har jag fått uppdraget att då och då tolka en spansktalande predikant. Ibland översätter jag dessutom böcker eller artiklar för olika instanser. Och jag är mycket medveten om att översättning i första hand är en tolkningsprocess. Först måste jag förstå vad som menas, sedan måste jag välja de ord som bäst återger den mening som jag har uppfattat.

Men tror vi inte att Gud är med vid översättningsarbete? Språket är viktigt om alla ska förstå Guds vilja. I Apg. 2 när pingstdagens händelse tog plats, fick lärjungarna gåvan att tala olika språk: *"⁴Och de uppfylldes alla av den helige Ande och började tala främmande språk, allteftersom Anden ingav dem att tala..." (Några fromma judiska män blev)... ⁷" Håpna och förundrade sade de: "Är de inte galileer, alla dessa som talar? ⁸Hur kan då var och en av oss höra sitt eget modersmål? ⁹Vi som är parter, meder eller elamiter, vi som bor i Mesopotamien, Judeen eller Kappadocien, i Pontus eller Asien, ¹⁰i Frygien eller Pamfylien, i Egypten eller Libyen åt Cyrene till eller är inflyttade främlingar från Rom, ¹¹vi som är judar eller proselyter, kretenser eller araber - vi hör dem tala på vårt eget språk om Guds väldiga gärningar." I Uppenbarelseboken 7:9 "Därefter såg jag, och se: en stor skara som ingen kunde räkna, av alla folkslag och stammar och länder och språk."*

Vi kan även bli berikade i vår förståelse av Guds ord genom att kolla i översättningar på andra språk. Bara på engelska finns det över tio seriösa översättningar gjorda de senaste tjugo åren! Språkbruket förändras och översättningar måste hänga med. Som 60+are kan jag minnas min engelsktalande mor säga när jag var på väg ut någonstans med mina kompisar "enjoy yourself and have a gay time", ett ordval som idag betyder någonting helt annat.

I tidningen Christianity Today (April 2013) föreslår Jost Zetsche att även andra språk som inte vi talar kan bidra till vår förståelse av viktiga sanningar. När den kinesiska bibeln översattes på 1930-talet hittade översättaren på ett gudomligt pronomen för 3:e person singular (hon, han, det) som inte var genusbundet. En kinesisk läsare kunde genast förstå tecknet för det heliga och pronomenet och uttala det utan problem, samtidigt som de fick en "aha-upplevelse" av att Gud inte är begränsad av genus.

Anabaptister var övertygade om att alla troende hade ett redskap för att kunna förstå bibeln: den helige Andes ledning. Men bibeltolkning skulle ske tillsammans med andra troende. Bibeln hör hemma hos Guds folk – det är deras historia. Paulus, t.ex. skrev mer till församlingar än till individer. Varje troendes uppdrag är att tillsammans med sina trossyskon förstå Guds ord, inte bara för egen del, men också för att kunna leva i Guds vilja, och för att kunna dela med sig av bibelns budskap. *"... när ni samlas har var och en något att ge: en psalm, ett ord till undervisning, en uppenbarelse, ett tungotal, och en uttydning. Låt allt bli till*

uppbyggelse.” (1 Kor 14:26). Genom kyrkans historia vet vi faran av individer som ensamma tolkar bibeln och drar udda slutsatser som leder till osämja, splittring och även våld.

Biblisk tolkningsvetenskap påminner oss om vikten av att se sammanhang och vilken sorts litteratur det handlar om (dikter, historia, liknelser, brev...), för att bättre kunna förstå texten vi läser. Och att inte dra enstaka verser från sitt sammanhang. Dessa markeringar kanske fanns inte på 1500-talet, men anabaptister var noga med att låta ”Skriften tolka Skriften”.

Anabaptister förordade en kristocentrisk läsning av bibeln. Gamla testamentet är berättelsen om Gud och hans folk. Det handlar om Guds förbund och löften (1 Mosebok 12:1-3; 2 Mosebok 19:5,6; Efesierbrevet 2:12). Det var aldrig meningen att Gamla testamentets etik skulle vara Guds sista ord. Gamla testamentets tid är en tid av förberedelse. För det är i Nya testamentet som Gud uppfyller sina löften (Mt 5:17). Evangelierna är höjdpunkten av Guds uppenbarelse till människor, med sina vittnesbörd om Guds kärlek till mänskligheten genom Jesus liv och undervisning, hans död och uppståndelse. Därför ska vi läsa bibeln med Jesus etiska undervisning i våra sinnen. Och med den som utgångspunkt faller Anabaptisternas betoning på troendedop, ickevåld, gemenskap, ekonomisk omsorg för varandra och även fostran på plats. Pilgram Marpeck, en tidig anabaptist, jämförde Gamla och Nya testamentet med bilden av ”sommar och vinter”. Vi kan inte förvänta oss Nya testamentets etik i en annan tidsålder.

Att följa Jesus var en huvudsak för anabaptisterna. Utan viljan att vara en Kristi lärjunge, kan man inte förstå Guds ord. Lydnaden hjälper oss att förstå. Hans Denck, också en tidig anabaptist, har ett citat som ofta plockas fram: ”Ingen kan förstå Jesus om de inte är beredda att följa honom med sina liv.” (min översättning)

Guds Ande inspirerade dem som nedtecknade orden i bibeln. Och det är samma Ande som informerar oss idag när vi läser Skriften i gemenskap, med avsikt att lyda hans ord. (2 Kor 3:4-6). Att vara lärjunge och lyda Guds ord, är förutsättningen för biblisk förståelse. Tillsammans med andra i kristen gemenskap och under den helige Andes ledning, får vi nya tankar när vi läser bibeln.

Hur många gånger man än har läst en bibeltext, hittar man alltid nya insikter. Min far, LaVerne, som har jobbat som teolog i Sydamerika det mesta av sitt liv, och var i dialog med en del ”befrielse-teologer” (och fann paralleller mellan anabaptistiska tankar och befrielse-teologi) talar om ”the reservoir of meaning” som bibeln innehåller. Varje generation kommer att finna nya saker i sin läsning av Skriften, som möter just deras behov och frågor. Bibeln är lika aktuell för oss idag som den har varit för våra förfäder i det förflutna.

För en mer teologisk behandling av ämnet: (på engelska)

<http://www.gameo.org/encyclopedia/contents/B538ME.html>

Ny bok av Stuart och Sian Murray Williams

I boken *Flerstämmig församling* talar Stuart och Sian Murray Williams om att församlingarna i Nya testamentet var flerstämmiga. Medlemmarna förväntade sig att den helige Ande skulle tala genom alla i församlingen.

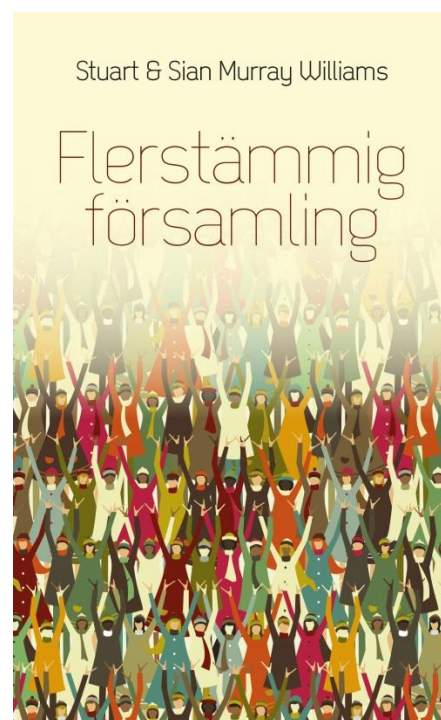
Författarna visar på den bibliska grunden och hur väckelserörelser i kyrkohistorien förnyar de mångas engagemang, medan kyrklig stagnation leder till att man förlorar detta. När församlingen blir enstämmig blir de många istället passiva åskådare och endast ett fåtal professionella röster hörs och syns.

Författarna tydliggör också att den flerstämmiga församlingen är nödvändig för genuin mission i dagens komplexa värld och församlingen måste vaka över sin flerstämmighet om den ska bevaras frisk och sund. I *Flerstämmig församling* får läsaren på ett mycket praktiskt sätt insikter om vad flerstämmighet betyder för gudstjänster, lärande, gemenskap och beslutsfattande och Stuart och Sian Murray Williams har med hjälp av många vänners berättelser och erfarenheter skrivit en bok som tar sig an dessa frågor på ett sällsynt relevant sätt.

Boken finns tillgänglig fr.o.m. **14 juni** och kostar **159 kronor**.

Nätverket Anabaptists medlemmar erbjuds beställa boken före den 14 juni för att få den först och **fraktfritt**.

Skicka din förbeställning till pascal.andreasson@evangelie.se och notera att du är medlem i Nätverket Anabaptist.

Två utdrag från boken Flerstämmig församling

av Stuart och Sian Murray Williams

Utkommer i mitten av juni på Evangelie förlag

Vad är flerstämmig församling?

Flerstämmig församling är ett alternativ till den dominerande traditionen där det stora flertalet i den kristna församlingen är passiva konsumenter istället för aktiva deltagare. Den ersätter tanken att förlita sig på en person (vare sig det är en präst, kyrkoherde, pastor, ledande äldste eller annat) eller en liten grupp människor (äldsteråd, diakoner, ledarteam, församlingsstyrelse, kyrkoråd eller annat) med en förväntan på att hela församlingen har fått gåvor, är kallade, har fått kraft och förväntas vara involverade i alla aspekter av kyrkans liv.

Detta betyder inte att alla har samma gåvor på alla områden. Trots termen ”flerstämmig” innebär det inte heller bara vokalt deltagande. Det tar inte heller bort behovet av ledarskap i församlingen – ledarskap behövs sannerligen mer än någonsin – men det fungerar på ett ganska annorlunda sätt. Det är inte heller detsamma som att allt är fritt, även om det innebär en betydande förlust av institutionell kontroll, vilket många kan uppleva som hotfullt.

I förhållande till *gudstjänst* innebär det att utrusta många röster som uttrycker lovprisning till Gud på många olika sätt, att dela sin egen berättelse medan man återger Guds stora berättelse och att uttrycka den fulla bredden av mänskliga känslor när församlingen utgjuter sina hjärtan till Gud i bön. Detta avskaffar inte rollen av ”gudstjänstledare” men det reducerar dramatiskt vårt beroende av dem.

I förhållande till *lärande* innebär det att vara mer angelägen om vad som lärs in och praktiseras än om talarens skicklighet, att ge uppmärksamhet till olika inlärningsstilar, utforska alternativ till monologpredikningar, utveckla lärande församlingar som vet hur man brottas med bibliska texter och tillämpar dem i sina liv. Detta avskaffar inte predikan, men det reducerar dramatiskt vårt beroende av predikanter.

I förhållande till *gemenskap* innebär det att ge näring till äkta vänskap som går mycket längre än ytliga eller institutionella sätt att relatera. Det innebär att ta till sig ömsesidig ansvarighet och ömsesidigt stöd, komma överens om metoder för att ta itu med meningsskiljaktigheter, gå längre än brandkårsutryckningar i den pastorala omsorgen och bygga gemenskaper som formar lärjungar. Det avskaffar inte pastorer eller pastorsteam, men det reducerar dramatiskt vårt beroende av dem.

I förhållande till *beslutsfattande* innebär det att tro på att gemenskapen tillsammans kan söka Kristi sinne med tilltro till den helige Andes vägledning och förhoppningen om att nå ett enat beslut. Det innebär att få de tystlåtna att tala, inkludera de marginaliserade, lyssna till den profetiska minoriteten, utveckla metoder för att tillgodose att alla blir hörda och ta beslut utan

onödiga förseningar. Detta avskaffar inte behovet av att uttala en vision eller att agera kraftfullt, men det ökar dramatiskt gemenskapens äganderätt till vad som beslutas.

Vi kontrasterar ganska skarpt enstämmiga och flerstämmiga uttryck i kyrkan. I verkligheten är det dock så att många kyrkor uppvisar kännetecknen från båda och även om flerstämmiga kännetecknen finns i vissa områden domineras andra av enstämmiga. Emellertid är kraften i den enstämmiga traditionen så stark att flerstämmiga praktiker väldigt lätt kan falla tillbaka till enstämmiga mönster. Vårt ärende i denna bok är att erbjuda resurser och förespråka vanor som kommer att hjälpa församlingar att introducera och upprätthålla flerstämmiga praktiker.

Flerstämmig och missionell

Vi tror att flerstämmig församling ”ger ett avgörande bidrag till framväxten av missionella församlingar i efterkristendomstiden samhällen”. – Jaså? Vad har det att göra med Guds mission och våra församlingars engagemang i denna mission? Spelar det någon roll om församlingen är enstämmig eller flerstämmig så länge den är missionell? Är inte hela diskussionen som Neros musicerande medan Rom brann, eller som att flytta om stolarna på Titanic medan det är på väg mot isberget? Vi kanske inte bara ska fråga om det värt att investera tid och energi i att bygga flerstämmiga församlingar, utan om det inte också är en oansvarig distraktion från kyrkans missionskallelse och den brådskande uppgiften att upptäcka hur man kan inkarnera evangeliet i en föränderlig kultur.

Vi känner sympati för denna oro. Vi vet hur frestande det är för församlingar att investera sin kraft i en rad program och strategier som lovar tillväxt och framgång i mötet med den dubbla utmaningen att bromsa bestående nedgång och påverka ett samhälle som verkar alltmer ståndaktigt mot evangelium. En del av dessa program är till hjälp, men inte om det blir påklistrat eller om de tröttar ut människor. Och vi känner också samhörighet med det allmänna talet om ett skifte från ”attraherande” till ”inkarnerande” mission. Det är en nödvändig betoningförändring under efterkristendomstiden, där det inte är troligt att ”kom till kyrkan”-strategier skulle fungera. Men vi tror inte att de här synsätten ska ställas mot varandra, eller att församlingars inre liv och hälsa kan skiljas från deras missionella vitalitet.

För en del församlingar är inåtvändhet och fokus på inre frågor förstås ett ändlöst sökande efter kyrklig perfektion, eller ett sätt att undvika svårare missionella utmaningar. Men andra hoppas att den inre förnyelsen och förändringen ska hjälpa församlingen att bli mer effektiv i mission. Vi har skrivit denna bok därför att vi delar det perspektivet. I många framväxande församlingar och i samtal med många församlingsplanterare känner vi igen samma övertygelse, att det spelar roll vilken sorts församling som växer fram eller planteras om församlingen ska vara effektiv i missionssammanhang.

Vi tror att flerstämmiga praktiker utrustar församlingar och dess medlemmar att delta mer helhjärtat, kreativt och känsligt i den mångfasetterade kallelsen från Gud. Vi föreslår att dessa praktiker har potential att göra våra församlingar mer attraktiva (vilket inte är detsamma som attraherande) och hjälpa oss alla att inkarnera och kommunicera evangeliet i våra vardagsliv.

De som uppmanar oss att överge eller åtminstone tona ner betoningen på attraherande former av mission, till förmån för inkarnerande tillvägagångssätt inser med rätta att kyrkan i efterkristendomsstiden inte längre befinner sig i samhällets centrum utan i utkanten. Att ”gå till kyrkan” är för de flesta människorna i samhället kulturellt främmande och oattraktivt och ansvaret vilar alltmer på oss alla att engagera oss i olika former av mission i olika sfärer av livet där vi spenderar den största delen av vår tid. Vår kallelse är att leva ut, och när det är passande, tala ut, evangeliet i våra hem, grannskap, arbetsplatser och sociala nätverk.

Detta utesluter inte att församlingar som gemenskap tar alla möjliga initiativ, men sanningen sedan länge är att de flesta i vårt samhälle mycket troligare stöter på kristna där de bor, på arbetet och på fritiden än att de tackar ja till en inbjudan att delta i församlingsdrivna aktiviteter. Och vänskap över en längre tid är det normala sammanhanget där människor kommer till tro på Kristus. När nu antalet människor som inte haft kontakt med kyrkorna blir fler och fler och den sista generationen som har barndomsminnen av kyrkan försvinner, kommer vänskap och möten med individuella kristna bli allt viktigare.

Och allt detta innebär att vi inte kan undfly frågan om hur våra församlingar ska utrusta oss för detta långvariga, mångfacetterade, inkarnerande sätt att vittna.

Har du något att berätta?

Kom ihåg att du har möjlighet att nå alla i nätverket genom nyhetsbrevet. Har du något att berätta? Vi planerar att skicka ut nästa nyhetsbrev i september 2013. Bidrag tas emot fram till den 31 augusti. Här är något av det som man kan bidra med.

- γ Boktips och recensioner med anknytning till anabaptismen.
- γ Personliga reflektioner om varför anabaptismen är viktig för dig.
- γ Berättelser om kontakter med anabaptister runtom i världen.
- γ Rapporter om saker som händer i Skandinavien med anknytning till anabaptismen.
- γ Inbjudningar till konferenser, seminarier, aktioner och annat som anknyter till anabaptismen.
- γ Annat som ni vill dela med er av.

Jonas Melin
jonas@mariannelund.nu
070-6929818